

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Oslo, 14. mars 2020

La Naturen Leve sitt innspill til konsesjonsbehandling av vindkraft på land

Det vises til brev fra Olje- og energidepartementet 28. februar 2020 der det inviteres til å komme med forslag til forbedringer i konsesjonsbehandling av vindkraft. I denne forbindelse har NVE utarbeidet rapport nr. 3 / 2020: Konsesjonsprosessen for vindkraft på land. La Naturen Leve vil, i det følgende, kommentere det vi mener er det vesentligste i NVE's rapport.

1. Klimaeffekten og behovet for vindkraft

For at noe skal ha klimaeffekt, må det erstatte noe som er fossilt. Norge er tilknyttet EU's kvotesystem ETS gjennom EØS – avtalen. Ordningen administreres av Miljødirektoratet. I 2019 fikk Miljødirektoratet følgende spørsmål: «*Vil økt eksport av fornybar energi fra Norge til EU gi reduserte CO2-utslipp?*» Svaret var som følger: "*Spørsmålet ditt kan ikke besvares enkelt og meg bekjent har ingen i eller utenfor Norge gjort grundige vurderinger av problemstillingene du reiser*"

Det er altså ikke dokumentert at eksport av norsk kraft, herunder vindkraft, bidrar til å redusere klimautslippene i EU.

I januar 2020 ble det kjent gjennom media at Statkraft er av den oppfatning at det ikke er noe problem å gjennomføre det grønne skiftet i Norge med egen kraft. Videre er Statkraft av den oppfatning at selv om vindkraftutbyggingen skulle stoppe opp vil Norge likevel ha overskudd av strøm.

Vi viser også til NVE rapport 41 / 2019: Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2019 – 2040. Avsnitt 2.2.1 «Tilslagsendring og nye kraftverk gir mer vannkraftproduksjon» er som følger:

«Norske vannkraftverk har produsert mer kraft det siste tiåret enn de foregående tiårene. Dette er både fordi tilsiget har økt og fordi det har blitt bygget nye vannkraftverk. I våre analyser legges det til grunn at klimaendringer påvirker vannkraftproduksjonen frem mot 2040, ved at tilsiget endres og at dette gir økt vannkraftproduksjon. I tillegg til økningen i produksjon som følge av tilsigsendring, har vi anslått at det blir bygget mer småkraft og at det kommer økt vannkraftproduksjon som følge av opprustning og utvidelser. Totalt anslår vi at det kan komme opp mot 13 TWh ny vannkraftproduksjon i Norden mellom 2019 og 2040, hvorav 11 TWh anslås å komme i Norge.»

Under henvisning til avsnittene ovenfor er La Naturen Leve av den oppfatning at det ikke er behov for mer vindkraft i Norge.

2. Dagens konsesjonsprosess og identifiserte utfordringer

Forutsetningen for at et tiltak skal virke etter hensikten er at virkelighetsbeskrivelsen er korrekt. Dersom det er et mål å dempe konflikter bør NVE stille flere og strengere krav til utbygger i alle fasene av vindkraftverkets levetid.

Det som er beskrevet om vindkraftutbyggers opptreden i fase 0 på side 5 stemmer i en del tilfeller dårlig med virkeligheten. Det er ikke uvanlig at negative grunneiere ikke inviteres på grunneiermøter, for deretter å bli kontaktet enkeltvis og utsatt for press for å få signatur på grunneieravtaler.

Befaring omtales på sidene 8 og 9. Det bør være NVE, og ikke tiltakshaver, som inviterer til befaring. Dagens praksis øker risikoen for at negative grunneiere ikke blir invitert til befaring. Det er heller ingen garanti for at tiltakshaver har full oversikt over hvem som faktisk er grunneiere i det aktuelle planområdet.

På side 10 om spesifisering i konsesjonsdokumentet fremgår det at NVE ikke stiller krav om omfattende vindmålinger før det sendes konsesjonssøknad til NVE. Bakgrunnen for dette er de store kostnadene det medfører. Dette føyer seg inn i rekken av kostnader som vindkraftbransjen slipper, med den konsekvens at bransjen i neste omgang fremstilles som lønnsom. Det bør være en selvfølge at den som vil drive vindkraftverk legger frem vindmålinger.

På side 11 omtales konsesjonspliktige endringer. La Naturen Leve er av den oppfatning at ønsker om endringer i konsesjonen må fremlegges i form av en ny konsesjonssøknad.

Side 13 om handler avviklingsfasen. Vi har fått bekreftet at NVE mener det blir for dyrt for utbygger å stille kostnader til garanti fra dag 1. Så vidt vi vet er det ikke tilsvarende generøse ordninger for andre næringsdrivende. La Naturen Leve mener dette ikke er tilfredsstillende, og er av den oppfatning at det bør stilles krav til garanti fra dag 1 slik som i Sverige og ikke i løpet av 12. driftsåret slik som i dag.

Et ubesvart spørsmål er hvem som skal dekke kostnadene ved fjerning av vindkraftanlegget ved konkurs før 12. driftsåret. Er det staten, kommunen eller grunneierne, og hva er i tilfelle hjemmelen for illeggelse av fjerningskostnadene?

En påstand blir ikke riktig selv om den gjentas mange nok ganger. På side 17 om utbyggingstempo og -volum fremgår det at NVE er av den oppfatning at vindkraft er lønnsomt mange steder i Norge. Vindkraftverk betaler ikke grunnrenteskatt, naturressursskatt, konsesjonsavgift og heller ikke konsesjonskraft. Vindkraftverk har gunstige avskrivningsregler og mottar grønne sertifikater samt GIEK-støtte. Sistnevnte er til alt overmål er en dobbel subsidie siden den omfatter både kjøper og selger. Som nevnt ovenfor så slipper vindkraftverkene også kostnader til vindmålinger samt kostnader til garantistillelse frem til det 12. driftsåret.

Den økonomiske realiteten er at norsk landbasert vindkraft ikke kan eksistere uten subsidier.

Øverst på side 20 omtales flere forhold som kan gi positive økonomiske ringvirkninger for lokalsamfunnet. Beskrivelsen er til dels misvisende. Eiendomsskatten skal retakseres etter 10 år. Ifølge konsesjonssøknad fra Larvik Vindpark AS 21. november 2018 side 86 kan skattegrunnlaget etter ny takst bli redusert med 50 %. Inntekt blir beskattet der som en person bor. Det gjelder også inntekt fra leie av grunn til vindkraftverk. En grunneier kan også være et aksjeselskap. Selskapsskatten går til staten og eventuelt utbytte beskattes der skattyter bor. Det er altså ingen garanti for at grunneierinntektene beskattes lokalt. Det er heller ingen automatikk i at anleggsvirksomheten går til det lokale næringslivet. I små kommuner med store vindkraftanlegg er det en rekke eksempler på at anleggskontraktene går til virksomheter i andre fylker. Den daglige driften av vindturbinene er fjernstyrte, så heller ikke her er det noe av betydning å hente for lokalsamfunnet.

3. Presentasjon av tiltak

Side 34 beskriver forslag til NVE – veileder om planlegging og bygging av vindkraftverk. Dette omtales som et internt prosjekt i NVE, og vi ser derfor ingen grunn til at Norwea skal være representert på lik linje med Miljødirektoratet, KS og OED.

Dersom det er et mål å dempe konflikter bør hverken Norwea eller noen av medlemmene i Norwea være representert i prosjektet.

Oppdatering av felles kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraftverk beskrives på sidene 36 og 37. Norwea, medlemmer i Norwea eller konsulentfirmaer med bindinger til vindkraftbransjen bør ikke delta i dette arbeidet.

Innhenting av erfaringer fra eksisterende vindkraftverk beskrives på sidene 38 og 39. Norwea, medlemmer i Norwea eller konsulentfirmaer med bindinger til vindkraftbransjen bør ikke være ansvarlige for å kvalitetssikre informasjonen. Også negative erfaringer må innhentes.

Revisjon av utredningskrav i vindkraftsaker omtales på sidene 41 og 42. Det bør være et absolutt krav at konsekvensutredninger utføres av konsulentfirmaer som er uavhengige av, ikke bare den aktuelle vindkraftutbygger, men av vindkraftbransjen som sådan. Det vises også til Miljødirektoratet som i 2015 konkluderte med at det er for dårlig kvalitet på mange av konsekvensutredningene.

Varsling av naboer slik det er beskrevet på side 48 bør ikke overlates til utbygger.

I forbindelse med revisjon av vilkårene i vindkraftkonsesjoner på side 53 lurer vi på hvorfor minimumsavstand til bebyggelse skal være $4 * \text{totalhøyden}$ i Norge når det er $10 * \text{totalhøyden}$ i Bayern og Polen.

La Naturen Leve er av den oppfatning at utfordringene knyttet til støy må utredes av fagmiljøer som er uavhengige av vindkraftbransjen. Konsekvensene av støy fra vindturbiner bør tillegges mye større vekt i konsesjonsbehandlingen enn hva som er tilfellet i dag.

Sidene 55 og 56 omhandler innføring av maksimalgrenser for turbinhøyde i vindkraftkonsesjoner. Det bør også innføres maksimalgrenser for antall turbiner, størrelse og lengde på veiene i planområdet og for størrelse på transformatorstasjon.

Det bør defineres hva som inngår i begrepene «force majeure» på side 59 og «gode grunner» på side 60.

La Naturen Leve er negative til og fraråder regionvis behandling med lange tidsfrister. Erfaringer tilsier at dette gir utbygger muligheter til omkamp i negative lokalsamfunn. I praksis vil det si nye runder med utilbørlig press på negative politikere, negative grunneiere og negative innbyggere med det resultat at et allerede høyt konfliktnivå eskalerer og i verste fall kommer ut av kontroll. Det er også en risiko for at negative kommuner overkjøres av fylkeskommunene.

Sist, men ikke minst, bør det stilles krav om utslippstillatelser for mikroplast fra vingene.

Vennlig hilsen
La Naturen Leve

Marino J. Ask
Styreleder

Inger Leirvåg
Styremedlem